

آیین نامه تفکیک و طبقه بندی زندانیان

تاریخ انتشار: یکشنبه ۲۶ فروردین ۱۳۸۶ ساعت ۸:۵۷

رئیس قوه قضائیه آیین نامه تازه‌ای را به سازمان زندان‌ها ابلاغ کرد که بر اساس آن، زندانیان با توجه به شرایط جسمانی، نوع مجرمیت و دیگر موارد مشخص شده، تفکیک و طبقه بندی می‌شوند. به گزارش خبرگزاری فارس، در اجرای ماده ۹ قانون تبدیل شورای سرپرستی زندان‌ها به سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور مصوب ۱۳۶۴/۱۱/۶ مجلس شورای اسلامی و به منظور اجرای هر چه بهتر روش‌های درمانی، اصلاحی و تربیتی و نیل به اهداف عالی سازمانی، حفظ حقوق و کرامت زندانیان و افزایش درجه امنیت زندان‌ها آیین نامه نحوه تفکیک و طبقه بندی زندانیان در سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور، آیین نامه نحوه تفکیک و طبقه بندی زندانیان به تصویب رئیس قوه قضائیه رسید. در ماده ۱ این آیین نامه، تفکیک و طبقه بندی را جداسازی زندانیان از یکدیگر در زندان، بازداشتگاه و یا مراکز اقدامات تأمینی و تربیتی کشور از حیث جنس، سن، نوع جرم، وضعیت قضایی (متهم و محکوم) و وضعیت سلامتی تعریف کرده و آمده است: چنانچه مراجع قضایی حسب مورد تصمیم خاصی در خصوص نگهداری زندانی اتخاذ نمایند شورای طبقه بندی موظف به رعایت آن می‌باشد. در ادامه آیین نامه فوق، با بیان این که زندانیان اتباع خارجه جدای از سایر زندانیان نگهداری می‌شوند، تأکید شده است: زندانیانی که محل انضباط عمومی بوده و یا موجب آزار و اذیت دیگر زندانیان می‌گردند، برابر تصمیم شورای انضباطی حداکثر ۶ ماه در محل جداگانه نگهداری می‌شوند. زندانیان مذکور شب‌ها در اتاق‌های تک نفره در فضای حداقل ۱۰ متر مربع با نور کافی و سرویس بهداشتی مناسب نگهداری می‌شوند این دسته از زندانیان همزمان با تحمل حبس، تحت پوشش طرح‌های اصلاحی نظیر روان درمانی قرار می‌گیرند. تریخیص از این محل‌ها قبل از موعد مقرر با نظر روانشناس یا پزشک مسئول و تصویب شورای انضباطی امکان پذیر خواهد بود. آیین نامه اجرایی طبقه بندی زندانیان، نگهداری زندانیان زن را با توجه به موارد ذیل مورد تأکید قرار داده است: مادران زندانی حق دارند فرزند شیرخوار خود را تا سن ۲ سالگی در زندان و یا بازداشتگاه نگهداری نمایند. افزایش مدت مذکور تا سقف ۶ سال با نظر شورای طبقه بندی امکان پذیر می‌باشد. همچنین مددکاران اجتماعی مکلفند با رعایت بند الف، ترتیب سپردن اطفال را به خانواده و در صورت عدم پذیرش خانواده به بهزیستی، یا موسسه خیریه نگهداری اطفال فراهم سازند. مسئولین زندان‌ها و بازداشتگاه‌ها نیز مکلف به تهیه وسایل بهداشتی برای زندانیان زن و تغذیه مناسب برای مادران زندانی و اطفال همراه در زندان می‌باشند. بنابر دستور رئیس قوه قضائیه، زنان باردار و اطفال شیرخوار با مادرانشان تحت رژیم خاص غذایی قرار گرفته و در قسمت جداگانه از زندان یا بازداشتگاه نگهداری می‌شوند. براساس بخشنامه فوق، در طبقه بندی از حیث سن، زندانیان در گروه‌های سنی؛ الف- گروه سنی اطفال و نوجوانان، شامل زندانیان زیر ۱۸ سال بوده که باید در کانون‌های اصلاح و تربیت نگهداری شوند و چنانچه در استانی کانون اصلاح و تربیت وجود نداشته باشد، در محل جداگانه‌ای خارج از محیط زندان نگهداری خواهند شد، ب- گروه سنی جوان شامل زندانیان ۱۸ تا ۳۰ سال بوده که باید جدا از سایر زندانیان نگهداری شوند، ج- گروه سنی بزرگسالان شامل زندانیان ۳۰ سال به بالا و د- گروه زندانیان سالمند و زندانیانی که با لحاظ وضعیت جسمانی و عواطف آنان نیازمند نگهداری با شرایط و امکانات خاص می‌باشند، طبقه بندی خواهند شد. بر اساس تبصره‌های این بخش، طبقه بندی در کانون اصلاح و تربیت بر اساس آیین نامه اجرایی کانون‌های اصلاح و تربیت بوده و نیز معرفی اطفال و نوجوانان زیر ۱۸ سال به زندان ممنوع است و چنانچه به دستور مراجع قضایی اطفال و نوجوانان زیر ۱۸ سال به زندان اعزام گردد روسای زندان‌ها مکلفند بلافاصله آنان را به کانون اصلاح و تربیت اعزام نمایند. آیین نامه طبقه بندی زندانیان یادآور می‌شود که در نقاطی که بازداشتگاه مستقل ایجاد شده باشد، متهمین با رعایت طبقه بندی زندان‌ها در بازداشتگاه نگهداری می‌شوند، در غیر این صورت محل نگهداری متهمین در خارج از زندان جدای از محکومین بوده که در این شرایط نیز جداسازی متهمین جوان زیر ۱۸ سال از بزرگسالان الزامی است. همچنین طبقه بندی زندانیان بر اساس نوع جرم در زندان‌های با ظرفیت بالای هفتصد نفر زندانی به شرح زیر بوده و زندانیان باید در گروه خاص خود نگهداری شوند؛ الف- جرایم باندي و سازمان یافته، قتل عمدی، سرقت مسلحانه، آدم‌ربایی، تجاوز به عنف، اسیدپاشی، اشراق و سارقین

سابقه دار. ب- جرایم مالی مانند کلاهبرداری، رش و ارتشاء، اختلاس، جعل و استفاده از سند مجعول، خیانت در امانت، اختلال در نظام اقتصادی، قاچاق کالا و ارز، سرقت فاقد سابقه، ضرب و جرح عمدی، زنا و لواط، جرایم بر ضد عفت و اخلاق و نظم عمومی، جرایم غیرعمدی، جرایم بر ضد حقوق و تکالیف خانوادگی، صدور چک بی محل و محکومین مالی موضوع ماده ۲ قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی. ج- جرایم ویژه باحساسیت عمومی نظیر جاسوسی، اقدام علیه امنیت کشور. د- جرایم مربوط به مواد مخدر. بخشنامه یادشده خاطر نشان می‌کند که شورای طبقه‌بندی می‌تواند بر حسب تحصیلات، ویژگی‌های اخلاقی و خصوصیات رفتاری و چگونگی شخصیت زندانیان، آنان را در هر یک از طبقات جدای از طبقه خاص خود قرار دهد. بخشنامه رئیس قوه قضائیه، طبقه‌بندی زندانیان در زندان‌های با ظرفیت اسمی زیر سیصد نفر و سیصد تا هفتصد نفر زندانی را اینگونه بیان کرده است: الف- در زندان‌های با ظرفیت اسمی زیر ۳۰۰ نفر زندانی، زندانیان با جرایم قتل عمدی، سرقت مسلحانه، سرقت عادی، آدم‌ربایی، تجاوز به عنف، اسیدپاشی، جرایم باندي و سازمان یافته، ضرب و جرح عمدی، زنا و لواط و جرایم بر ضد عفت و اخلاق و نظم عمومی جدای از سایر زندانیان نگهداری می‌شوند. ب- در زندان‌های با ظرفیت اسمی ۳۰۰ تا ۷۰۰ نفر زندانی، زندانیان مشمول بند الف این ماده به صورت مجزا و جدا از سایر زندانیان نگهداری می‌شوند. به گزارش فارس، ظرفیت اسمی زندان‌ها و بازداشتگاه‌ها بر اساس استانداردهای ابلاغی از سوی سازمان تعیین خواهد شد و چنانچه در زندان‌ها یا بازداشتگاه‌های با ظرفیت اسمی تا هفتصد نفر به واسطه دارا بودن فضای فیزیکی مناسب امکان اجرای طبقه‌بندی کامل وجود داشته باشد زندان مکلف به اجرای کامل آن می‌باشد. البته چنانچه فردی مرتکب چند جرم شده باشد، برحسب شدیدترین جرم ارتكابي طبقه‌بندی صورت می‌گیرد. همچنین زندانیان روحانی و نظامی در بندهای جداگانه نگهداری شده و معتادین نیز در اردوگاه‌های حرفه‌آموزی و کار درمانی نگهداری می‌شوند. زندانیان شاغل در زندان‌ها نیز در بخش جداگانه‌ای موسوم به "سالن کارگری" نگهداری می‌شوند. بر اساس دیگر موارد این بخشنامه، مسلولین و سایر بیماری‌های واگیردار و بیماران صعب‌العلاج و لاعلاج تا زمان برخورداری از عفو و یا تخفیف مجازات و همچنین بیماران روانی و مددجویانی که از خدمات مشاوره‌ای بهره‌مند می‌شوند و نیز معلولان و نابینایان حسب مورد مطابق دستورالعمل سازمان و با لحاظ سیاست‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در محل‌های جداگانه نگهداری می‌شوند. کسانی که مورد عمل جراحی قرار گرفته‌اند نیز دوره نقاهت خود را در محلی جدا از سایر زندانیان سپری خواهند کرد. تبصره- مرکز درمانی زندان به تناسب نوع بیماری و وضعیت جسمانی زندانیان مذکور به آنان توجه خاص معطوف داشته و شرایط مناسب و غذای رژیمی در نظر خواهد گرفت. در استان‌هایی که زندان‌ها و مراکز وابسته، امکانات و سازوکارهای لازم برای اجرای تفکیک و طبقه‌بندی زندانیان را به صورت جداگانه نداشته باشند و فاصله زندان‌ها به هم نزدیک بوده و حداکثر تا ۱۰۰ کیلومتر از یکدیگر فاصله داشته باشند، می‌توانند تفکیک و طبقه‌بندی زندانیان محکوم را به نحوی انجام دهند که بخشی از زندانیان در یک زندان و بخشی دیگر زندان‌های دیگر نگهداری شوند. سازمان زندان‌ها نیز مکلف است در ساخت زندان‌ها، بازداشتگاه‌ها و مراکز اقدامات تأمینی و تربیتی موضوع تفکیک و طبقه‌بندی زندانیان را بر اساس این آیین‌نامه مدنظر قرار دهند. کمیته نظارتی نیز مرکب از نماینده رئیس قوه قضائیه، معاون قضایی و اجرای احکام سازمان زندان‌ها، معاون سلامت و اصلاح و تربیت، مدیر کل دفتر ارزیابی، بازرسی و پاسخگویی به شکایات و رئیس حفاظت اطلاعات تشکیل می‌گردد تا ضمن نظارت بر حسن اجرای این آیین‌نامه چنانچه امکان اجرای برخی از الزامات آن در بعضی از زندان‌ها یا بازداشتگاه‌ها فراهم نباشد با لحاظ جمیع جوانب و مصالح سازمانی، نسبت به تعیین طبقه‌بندی در محل‌های مزبور به صورت موردی و برای مدت خاص و بر اساس شرایط موجود اقدام گردد.